

AZ EURÓPAI UNIÓ KÜLÜGYI ÉS
BIZTONSÁGPOLITIKAI
FŐKÉPVISELŐJE

Brüsszel, 2014.5.16.
JOIN(2014) 19 final

KÖZÖS JELENTÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Makaó Különleges Közigazgatási Terület: éves jelentés – 2013.

ÖSSZEFOGLALÓ

Azóta, hogy Makaó 1999-ben visszakerült a Kínai Népköztársasághoz, az Európai Unió és tagállamai szoroson nyomon követik a Makaó Különleges Közigazgatási Területen (a továbbiakban: a Makaó KKT) végbemenő politikai és gazdasági fejleményeket az „egy ország – két rendszer” elv alapján. Az Európai Parlamentnek tett 1999. évi kötelezettségvállalásnak megfelelően a Bizottság éves jelentést készít a makaói fejleményekről. A 2013. év eseményeire vonatkozó jelentés a tizenkettedik ilyen beszámoló.

Az EU véleménye szerint a makaói alaptörvényben rögzített „egy ország – két rendszer” elv 2013-ban továbbra is jól működött. Makaó lakosságának jogait és alapvető szabadságait tiszteletben tartották. A gazdaságpolitika továbbra is piac által vezérelt elveket követett a jogállamiság keretei között. További előrelépés történt az átláthatóság és a jó kormányzás előmozdítása terén.

Makaó politikai irányítási rendszere demokratikusabbá vált, és a 2013. évi törvényhozó gyűlési választáskor növelték a közvetlenül megválasztható képviselői helyek számát. Az EU reméli, hogy további előrelépésre fog sor kerülni e tekintetben, ami végül általános választójogot fog eredményezni a kormányzó és a Törvényhozó Gyűlés megválasztása esetében. Az EU készen áll arra, hogy együttműködjön Makaóval az igazságszolgáltatási rendszer megerősítése, valamint az üzleti tevékenységek szabályozási és intézményi keretének javítása érdekében.

Az EU és Makaó közötti kétoldalú kapcsolatok elmélyítése tovább folytatódott. A két fél 2013-ban ünnepelte a kereskedelmi és együttműködési megállapodás hatálybalépésének 20. évfordulóját. Az évforduló alkalmából 2013 novemberében Makaóba látogatott José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke. A kereskedelmi és beruházási kapcsolatok jelentősen bővültek, és jórészt problémamentesen alakultak. Az EU és a Makaó KKT horizontális légi közlekedési megállapodást írtak alá, amellyel uniós szintű jogi keretet hoztak létre a Makaóval fennálló polgári repülési kapcsolatok fejlesztésére.

POLITIKAI FEJLEMÉNYEK

2013-ban negyedik hivatali évét töltötte ki Chui Sai On, a Makaó KKT kormányzója. Továbbra is a kormány stratégiai prioritásai közé tartozott, hogy diverzifikálja a gazdaságot, megerősítse a regionális együttműködést a Gyöngy-folyó torkolatvidékén belül, közeledjen a portugál nyelvű országokhoz, valamint hogy kezelje a megélhetéssel kapcsolatos problémákat.

A Törvényhozó Gyűlés előtt 2013. november 15-én megtartott éves politikai beszédében a kormányzó kijelentette, hogy a központi kormányzat szilárd támogatásával, valamint a kormány és a makaói nép összehangolt erőfeszítéseivel a térség belső és külső nehézségeket küzdött le, ami stabil társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális fejlődést eredményezett.

Az „emberek előtérbe helyezésének” politikaalkotási elvét szem előtt tartva a makaói kormány erőfeszítéseket tett arra, hogy javítsa az emberek jóllétének aspektusait érintő szakpolitikákat, valamint előmozdítsa a gazdaság diverzifikálását. A kormányzó kiemelte, hogy javítani kell a

közigazgatási rendszert, az elszámoltathatóságot, az átláthatóságot és a sajtószabadság védelmét, valamint meg kell szilárdítani a jogállamiságot.

Fokozatos előrehaladást jelentett a politikai reformok terén a Törvényhozó Gyűlés 2013. szeptember 15-i megválasztása. A Törvényhozó Gyűlés tagjainak számát 29-ről 33-ra emelték két új földrajzi választókerület szerinti mandátum és két új közvetlenül választott, funkcionális választótestület szerinti mandátum létrehozásával, amelyek az üzleti élet, a munkaügy, a szakmai élet, a jólét, az oktatás, a kultúra és a sport terén működő érdekcsoportokat képviselik. A makaói szavazók a Törvényhozó Gyűlés 33 képviselőjéből 14-et választottak. Ez szerény, ám pozitív lépés volt afelé, hogy megerősítsék a Makaó KKT kormányának demokratikus alapjait.

Mivel a makaói jog nem rendelkezik arról, hogy politikai pártok egyéni jelölteket indíthassanak, a jelöltek listán indultak. A 20 listán összesen 145 jelölt versengett a 277 153 jegyzékbe vett szavazó szavazataiért. A két hétig tartó, a választási bizottság felügyelete mellett zajlott választási kampányra szigorú szabályok vonatkoztak. Egyes állítások szerint a bizottság nem volt teljes mértékben pártatlan. Az ügyészség azt javasolta, hogy vizsgálják felül a bizottság szerepét, és a kampány időtartamát kettőről négy hétre hosszabbítsák meg.

A jegyzékbe vett makaói szavazók 55 %-a – vagyis 151 881 fő – adta le szavazatát, ami a 2009. évi választásokhoz képest 5 %-os csökkenést mutat és 2001 óta a legalacsonyabb részvételi arányt jelenti. A kormányzatot támogató jelöltek 23 mandátumot nyertek el (12 földrajzi választókerületi és 11 funkcionális alapú választótestületi mandátumot), amivel nagy többséget szereztek. Minthogy további hét képviselői helyre közvetlenül a kormányzó jelöl tagokat, a kormány a Törvényhozó Gyűlés szinte valamennyi tagjának támogatására számíthat.

Az Egyesült Nemzetek Emberi Jogi Bizottsága 2013 márciusában felülvizsgálta a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának Makaó általi megerősítését. Következtetéseiben a bizottság felkérte a Makaó KKT kormányát, hogy egy éven belül nyújtson be tervet „olyan, az általános és egyenlő választójogon alapuló választási rendszerre való átállásra vonatkozó ütemterv kidolgozásáról, amely rendszer valamennyi állampolgár számára aktív és passzív választójogot biztosít”. Az EU támogatja ezt a célt.

2013-ban általánosságban tiszteletben tartották Makaóban a véleménynyilvánítás szabadságát. Az egyének továbbra is korlátok nélkül gyakorolhatták a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogukat, a nyomtatott és elektronikus média pedig a vélemények széles skáláját jelenítette meg. A választási időszak alatt a makaói média választási információkat tett közzé, ismertette a különböző választási listák szakpolitikai platformjait, és felhívta a szavazók figyelmét a lényegesebb kérdésekre. Továbbra is némi aggodalomra ad okot a sajtószabadság helyzete, illetve a kormánynak az újságírók kormányzati információkhoz való hozzáféréseivel kapcsolatban folytatott politikája. Két alkalommal megtagadták a Makaóba való belépést az ellenzéki média – így például az Apple Daily újság – hongkongi újságíróitól. A közösségi média azonban továbbra is szabadon működött és élénken fejlődött.

Amint azt több, magas szinten elkövetett korrupcióval kapcsolatos ügy is mutatja, különös figyelemre volt szükség az átláthatóság és a jó kormányzás előmozdítása terén. 2013-ban a korrupcióellenes bizottság arról tett jelentést, hogy 2012-ben 1279 üggyel – ezek között 852 új panasszal – foglalkozott, ami az előző évhez képest 8 %-os emelkedést mutat. Az ügyészség 183 – 2011-hez képest 71-gyel több – ügyben indított vizsgálatot, így folytatódott a 2010-ben kezdődött felfelé mutató tendencia. A 2012-ben nyilvántartásba vett ügyek majdnem 60 %-át jelentették be olyan panaszosok, akik megadták személyes adataikat. Ez azt mutatta, hogy az állampolgárok az eddiginél nagyobb hajlandóságot mutattak a bűncselekmények bejelentésére és sokkal inkább tisztában voltak jogaikkal.

GAZDASÁGI FEJLEMÉNYEK

Makaó gazdasága 2013-ban a 2012-ben elért 9,1 %-os értéket meghaladó, a GDP 11,9 %-ának megfelelő, jelentős növekedést mutatott. E növekedés hátterében elsősorban a szerencsejáték-ágazathoz, valamint a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások erőteljes exportja állt. A beruházási kiadások tekintetében az új szállodák építésének, illetve a szociálisingatlan-fejlesztések jóvoltából szintén stabil növekedés volt tapasztalható. Az infláció továbbra is viszonylag magas, 5,5 %-os szinten maradt¹, ami a magasabb nyersanyag-importárakra és az élénk gazdasági tevékenységre visszavezethető inflációs nyomásnak volt betudható.

A turizmus jól teljesített 2013 folyamán: a látogatók száma elérte a 29,3 milliót, amely az előző évhez képest 4,6 %-os növekedést jelentett. A turisták 63,5 %-át a kínai anyaországból érkező látogatók adták, jelentős lendületet adva a makaói gazdaság erőteljes növekedéséhez. A szerencsejátékból származó bevételek 2013-ban erős, 18,6 %-os növekedést mutattak, aminek következtében a bevételek elérték a 360 milliárd patacát². Makaó továbbra is a világ legnagyobb kaszinópiaca, e pozícióját immár 2006 óta őrzi.

A szerencsejáték-turizmusra építve Makaó továbbfejlesztette konferencia- és kiállításágazatát, valamint kreatív és kulturális iparágait. Számos kereskedelmi vásárnak, konferenciának, illetve olyan új témák köré szervezett rendezvénynek adott otthont, mint például a gépjárművek, jachtok, légi járművek, a környezetre irányuló, illetve orvosi kutatások. Turistacsalogatóként a kaszinóüzemeltetők magas színvonalú bevásárlóközpontokat építettek és változatos szórakoztató műsorokkal gazdagították a kínálatot. Makaó példájára sok más ázsiai város továbbra is mintaértékű sikertörténetként tekint.

A makaói szerencsejáték- és turisztikai ágazat a következő években tovább fog bővülni. 2013-ban 10 új szálloda, mintegy 4 300 szoba építése volt folyamatban. A kormányhoz újabb 18 – 18 500 szobára vonatkozó – szállodaépítési kérelmet nyújtottak be jóváhagyásra. Ez az új kapacitás hozzáadódik a Makaóban már meglévő 26 000 szállodai szobához, ami egyben azt

¹ A makaói gazdaságra vonatkozó valamennyi gazdasági mutató a Makaó KKT kormányának Statisztikai és Népszámláló Hivatala által kiadott hivatalos statisztikai adat.

² Forrás: Makaó KKT kormányának Szerencsejáték-ellenőrző és Koordinációs Hivatala.

jelenti, hogy szállodai kapacitása 2018-ra, az addigra 49 000 szobára bővülő állománnyal közel megkétszereződik.

A szerencsejáték-ágazat növekedésének szabályozása érdekében a kormány megszabta a szerencsejáték-asztalok maximális számát. Az 5 500 szerencsejáték-asztalban megállapított felső határt 2012 végére elérték. 2013-ban a kormány 250 új szerencsejáték-asztalra adott engedélyt két kaszinóüzemeltetőnek, azok újonnan épült kaszinókomplexumai számára. Továbbra is alkalmazzák az irányelvet, amely szerint az újabb szerencsejáték-asztalokat az új kaszinó nem szerencsejáték jellegű üzleti tevékenységének (például vásárlási lehetőségek, konferenciák, szórakoztató műsorok stb.) arányában engedélyezik. A szerencsejáték iparágának gyorsütemű növekedésére való tekintettel Makaó jelentős erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy a szerencsejáték-ágazat megfeleljen a vonatkozó keretszabályoknak, és hogy előrelépést érjen el a Pénzügyi Akció Munkacsoport (FATF) standardjainak való megfelelés terén. Az EU arra ösztönzi a makaói hatóságokat, hogy tegyenek meg minden szükséges erőfeszítést a szerencsejáték-ágazatban rejlő kockázatokkal szembeni fellépésre, és az EU e terület tekintetében készen áll a véleménycserére.

A kormány erőfeszítései ellenére Makaó gazdaságszerkezete nem vált számottevő mértékben diverzifikáltabbá az elmúlt években. A szerencsejáték-ágazat GDP-hez való hozzájárulása egyre jelentősebb, a 2009. évi 32,3 %-ról 2012-ben 45,9 %-ra nőtt³. Teljes munkaerejének negyedét foglalkoztatták a szerencsejáték-ágazathoz tartozó, illetve a szórakoztatóiparban működő vállalkozások. Költségvetési bevételei tekintetében a kormány elsődlegesen a szerencsejátéokra kivetett adóra hagyatkozik. A kaszinóüzemeltetők a szerencsejátékból befolyó bruttó bevételük 35 %-át fizetik be szerencsejátéokra kivetett adó formájában, amely a 2013-as évben Makaó költségvetési bevételeinek 81 %-át tette ki⁴.

A szerencsejáték-ágazat 2013-ban tapasztalt erőteljes növekedése következtében Makaó az emberi erőforrás hiányával küzdött. A munkanélküliségi ráta az év nagy részében rendkívül alacsony, 1,8 %-os volt. Makaó éppen ezért a gazdaság egyre növekvő szükségleteinek kielégítése érdekében nagymértékben rászorult a külföldi munkavállalók és szakemberek alkalmazására. A külföldi munkavállalók száma – amely egyaránt magában foglalja a Makaóban vízummal/munkavállalási engedéllyel tartózkodó nem makaói, illetve a munkavégzés céljából a határon túlról ingázó munkavállalókat – 2013 végére 137 838 főt számláló rekordértéket ért el, amely a teljes munkaerő 37 %-ának felelt meg. Amíg az üzleti szféra a munkaerőhiány csökkentése érdekében a munkaerőimport rendszerének rugalmasabbá tételét szorgalmazta, addig a szakszervezetek a helyi munkavállalókat támogató protekcionista intézkedések, valamint néhány kulcspozíció – például a kaszinóbeli krupiéék álláshelyeinek – helyi lakosok számára történő fenntartását sürgették. A 2014-es évre vonatkozó politikai beszédében a kormányzó megerősítette, hogy a kormány fenntartaná jelenlegi politikáját, mely

³ Forrás: Makaó KKT kormányának Statisztikai és Népszámláló Hivatala.

⁴ Forrás: Makaó KKT kormányának pénzügyi szolgáltatási irodája.

elsőbbséget biztosít a munkához jutás tekintetében az állampolgárok számára, és szavatolta, hogy a nem honos személyek nem helyezkedhetnek el krupriéként.

2013 októberében a makaói kormány megtartotta a foglalkozások bizonyos körére alkalmazandó minimálbérrel szemben első nyilvános konzultációt. A konzultáció keretében két foglalkozási csoport – az ingatlankezelő vállalatok alkalmazásában álló biztonsági őrök és gondnokok – minimálbérére vonatkozóan született javaslat. A Kínai Népköztársaságban Makaó az egyetlen joghatóság, ahol nincs törvényben szabályozott, kötelező minimálbér.

Tekintettel azokra a lehetőségekre, amelyeket a gazdasági diverzifikáció szempontjából magában rejt, a regionális integrációt a kormány politikai prioritásként kezeli. Továbbra is kulcsfontosságú eszköz a Makaó KKT és a kínai anyaország által megkötött, szorosabb gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok létrehozását célzó megállapodás (CEPA), amelynek jóvoltából 2015 végéig megvalósul a kereskedelem teljes liberalizációja. 2013. augusztus 30-án a két fél aláírta a X. kiegészítést, amely a jövőben a makaói vállalatok számára szélesebb körű hozzáférést tesz lehetővé a kínai anyaország 28 szolgáltatási ágazatához, illetve alágazatához. A 2004. évi végrehajtásától 2013 júliusáig terjedő időszakban összesen 435 bizonyítványt állítottak ki a makaói szolgáltatók számára. A szolgáltatás-kereskedelemre vonatkozóan jelenleg 383 liberalizációs intézkedés van életben a CEPA keretében.

A Kuangtung–Makaó közötti együttműködésről szóló keretmegállapodás alapján Kuangtunggal folytatott együttműködés pozitív eredménye a Zhuhaiban – a Makaóval szomszédos, a kontinensen elhelyezkedő településen – található hengqin-szigeti különleges gazdasági övezet kialakítása. A hengqin-szigeti Makaó-Kuangtung ipari park iránt üzleti szempontból mind az anyaországi, mind pedig a külföldi vállalatok élénk érdeklődést mutattak. Az ipari parkban folytatandó üzleti – elsősorban a turizmushoz, a csúcstechnológiai ágazathoz, a kultúrához, az orvosi készülékekhez és pénzügyi szolgáltatásokhoz kapcsolódó – tevékenységek kialakítására összesen 89 kérelem érkezett. Szintén elkészült a Makaói Egyetem új hengqini kampusza 2013. július 20-án. Jóllehet a kontinensen helyezkedik el, a Makaói Egyetem új kampusza a Makaó KKT hatóságainak joghatósága alá fog tartozni.

Makaó továbbra is kihasználta, hogy központi szerepet tölt be Kína és a portugál nyelvű országok közötti együttműködés és kereskedelem terén. A 2013. év során számos nagyszabású esemény került megrendezésre. Mindközül a legjelentősebb a november 5-én és 6-án megtartott, Kína és a portugál nyelvű országok közötti Gazdasági Együttműködés Fórum miniszteri konferenciája volt.

A EU ÉS MAKÁÓ KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Az EU és Makaó 2013-ban ünnepelte az EU és a Makaó KKT között megkötött kereskedelmi és együttműködési megállapodás hatálybalépésének 20. évfordulóját. Az évforduló legjelentősebb eseményét José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnökének november 23-i látogatása jelentette. Barroso elnök találkozott Chui Sai On makaói kormányzóval, illetve a KKT kormányának más tagjaival. Nyilvános ünnepi konferencián felszólalt a kormányzóval

közösen, és az uniós fővárosokat bemutató fotókiállítást nyitott meg. Az évforduló tiszteletére a Makaói Posta két különleges postai bélyeget bocsátott ki.

Az EU–Makaó közötti kétoldalú megállapodással létrehozott vegyes bizottság 2013. november 15-én ülésezett Makaóban. A bizottság áttekintette a kétoldalú kapcsolatok terén a megállapodás hatályba lépése óta jelentkezett, összességében kedvező irányba mutató változásokat. Virágzott a kereskedelem, és széles körű együttműködés alakult ki, amely a jogi kérdésektől az oktatásig, a kutatásig és a tolmácsolásig számos területre kiterjedt. A bizottság az adóhatóságok közötti automatikus információcsere terén tapasztalható nemzetközi fejlemények tükrében az adóügyi együttműködést is megvitatta. Napirenden szerepeltek továbbá a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok védelmével és a kormányzati beszerzéssel – többek között a Kereskedelmi Világszervezet közbeszerzéséről szóló megállapodásával –, valamint a regionális integrációval összefüggő kérdések is. Közös érdekként fogalmazódott meg az együttműködés olyan újabb területekre történő kiterjesztése, mint amilyen például a kultúra, a kreatív ágazatok és a környezetvédelem. A makaói kormány további lépéseket javasolt a jogi együttműködés, a környezetvédelem, az emberkereskedelem elleni küzdelem terén, valamint a kulturális és kreatív ágazatok esetében.

2013. november 23-án az EU és a Makaó KKT aláírta a légi szolgáltatások bizonyos kérdéseiről szóló horizontális megállapodást. Az ünnepélyes aláírásra Chui Sai On, Makaó kormányzója és José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnökének jelenlétében került sor. A megállapodás helyreállítja a jogbiztonságot a Makaó és az egyes uniós tagállamok között jelenleg hatályban lévő 15 kétoldalú légi szolgáltatási megállapodás tekintetében, és szilárd alapot biztosít az EU és Makaó közötti légiközlekedési kapcsolatok fejlődéshez.

Az EU és Makaó közötti kétoldalú kereskedelem jelentős mértékű növekedést mutatott 2013-ban. A kétoldalú kereskedelem 28,3 %-kal bővült, értéke elérte a 656,5 millió EUR-t⁵. A Makaóba irányuló uniós export 37 %-kal nőtt és 542 millió EUR-t tett ki, mivel Makaó importkereslete gazdaságának erősödésével párhuzamosan nőtt. Az EU-ból származó exportot a légi járművek, bőrárúk és italok (elsősorban borok) dominanciája jellemezte. A Makaóból érkező uniós behozatal stabil szinten maradt és 114,5 millió EUR-t tett ki. Az EU 2013-ban 428 millió EUR-s kereskedelmi többletet ért el Makaóval szemben. Kína után az EU volt Makaó második legnagyobb importbeszállítója, ami a 2013. évi importon belül 23 %-os részesedést jelentett⁶.

2013-ban létrehozták a Makaói Európai Kereskedelmi Kamarát, amelyet november 23-án Barroso, az Európai Bizottság elnöke nyitott meg hivatalosan. Az EU a Makaói Európai Kamara létrehozását megelőzően a Hongkongi Európai Kereskedelmi Kamara szervezésében részt vett a Makaóban évente megrendezésre kerülő két legjelentősebb eseményen: a Makaói Befektetési Fórumon, illetve a Makaói Nemzetközi Környezetvédelmi Együttműködési

⁵ Forrás: Eurostat (Comext adatbázis).

⁶ Forrás: Makaó KKT kormányának Statisztikai és Népszámláló Hivatala.

Fórumon és Kiállításon. A közös uniós pavilonnal való részvétel e két eseményen az uniós vállalatok számára jelentős láthatóságot, illetve tájékoztatási lehetőséget biztosított. A két rendezvény mellett jó kapcsolatépítési fórumnak bizonyult a kínai anyaországból érkező látogatók számára.

2012. decemberi elindítását követően az EU–Makaó Tudományos Program keretében sor került az első tevékenységek megszervezésére. A Makaói Egyetem vezette konzorcium által irányított program keretén belül különböző szemináriumokat szerveztek, az EU és Makaó közötti kétoldalú megállapodás 20. évfordulójának alkalmából nagyszabású konferenciát tartottak, Barroso elnök látogatása kapcsán számos rendezvényről gondoskodtak, és sor került az Európai Tanács ülését modellező, sikeres „EU-modell” megszervezésére.

Az EU és Makaó folytatta a kínai-portugál kétnyelvű tolmácsok képzését a 2012-ben aláírt egyetértési megállapodás keretén belül. A tolmácsok öt hónapos képzésére Makaóban és Brüsszelben került sor.

2012 decemberében „Bridging Time” címmel fotókiállítás nyílt Makaóról az Európai Bizottság központjában. A kiállítást 2013 júniusáig meghosszabbították.

Az EU a jövőben tovább ápolja a Makaó KKT-hez fűződő kapcsolatait, bővíti a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatokat, javítja az együttműködést az üzleti szférával és a civil társadalommal, valamint ösztönzi a mobilitási és csereprogramokat a makaói lakossággal. A 2014. év főbb prioritásai a következők: jogi együttműködés, környezetvédelem, az emberkereskedelem elleni küzdelem, kulturális csereprogramok, valamint tudományos együttműködés. A gazdaság diverzifikálása érdekében Makaóval kialakított együttműködés részeként az EU párbeszéd kezdeményezését javasolta a kereskedelem és beruházások könnyítését célzó, többek között a versenyre, a kormányzati beszerzésre, a szabályozási eljárásokra és a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokra kiterjedő szabályozási keretről. Fontos célja továbbá, hogy együttműködjön Makaóval a hengqini különleges gazdasági övezethez és más kiemelt gazdasági kezdeményezésekhez kapcsolódó európai uniós üzleti érdekek előmozdítása érdekében.